

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 26/2011-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. marca 2011 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészároša, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti L. Š., K., a Ž. S., K., zastúpených advokátom JUDr. V. K., K., ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Košice – Luník IX konaných 27. novembra 2010, za účasti D. S., K., takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. Š. a Ž. S. z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2011 doručená sťažnosť L. Š., K., a Ž. S., K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Košice – Luník IX konaných 27. novembra 2010 (ďalej len „voľby“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia kandidovali na funkciu starostu mestskej časti Košice – Luník IX vo voľbách 27. novembra 2010, pričom L. Š. získal 203 hlasov voličov, Ž. S. získala 120 hlasov voličov a zvolený starosta D. S. získal 533 hlasov voličov.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietali predovšetkým tieto skutočnosti:

„1. Podľa nás ako sťažovateľov bola porušená tajnosť a priamosť hlasovania pri voľbách, lebo J. K., ako členka okrskovej volebnej komisie pre okrsk č. 1 pre mestskú časť Košice - Luník IX, radila pri vyplňovaní, vyplňovala, pomáhala vyplňovať vo viacerých prípadoch voličom volebný lístok k voľbám na starostu, chodila s voličmi pri ich hlasovaní za plentu, teda pomáhala v priestore vyhradenom na úpravu hlasovacích lístkov iným osobám upraviť hlasovací lístok. Zákonný zákaz takéhoto postupu vyplývajúci z ustanovenia § 29 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov sa nerešpektoval a uvedené ustanovenie bolo často porušované. Hoci členovia okrskovej volebnej komisie upozorňovali členku volebnej komisie, ako aj voličov na porušovanie volebného zákona, členka komisie J. K. a aj niektorí voliči upozornenia ignorovali. Jej konanie podľa nášho názoru napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu a počas volebného dňa došlo aj k ústnemu podaniu podnetu tzv. trestného oznámenia na príslušný policajný orgán...

2. V čase konania volieb nám niektorí obyvatelia našej obce - voliči oznámili, že sa im priaznivci kandidáta D. S. ako aj osobne sám kandidát (protikandidát) vyhrážali pred volebnou miestnosťou, že ak jej nedajú vo voľbách hlas D. S., že sa budú mať zle, nech sa neukazujú na verejnosti a ak budú potrebovať pomoc ich alebo z úradu, tak ju nedostanú. Kandidát na starostu D. S. núkal voličom osobne za hlas peniaze a vyvolával v nich pocit strachu. Vedomie občanov, že za kandidátom D. S. stoja tzv. osoby zaoberajúce sa úžerou, vyvolávala vo vedomí voličov dôvodné obavy, že pokiaľ nebudú voliť D. S., budú proti nim realizované sankčné opatrenia nešpecifikovaného druhu. O pravdivosti tohto tvrdenia a opodstatnenosti obáv občanov svedčia čestné vyhlásenia voličov M. S. a V. H. Aj pre tieto udalosti, ako aj pre zasahovanie J. K. do priebehu volieb došlo počas volebného dňa k prerušeniu činnosti okrskových volebných komisií na zjednanie a zabezpečenie poriadku a dodržanie zákona a bola privolaná na pomoc hliadka polície.

3. Ďalšie porušenie volebného zákona vidíme v tom, že do volebnej miestnosti prichádzali voliči s kalendárikom, na ktorom mali napísané meno a číslo kandidáta č. 2 D. S., ktorého mali pri voľbách krúžkovať. Teda išlo o jednoznačný pokyn voličom pred vstupom do volebnej miestnosti ako majú hlasovať. Podľa nás ako sťažovateľov bolo porušené aj volebné moratórium vyplývajúce z volebného zákona. Odovzdávanie kalendárikov voličom s menom a poradovým číslom kandidáta priamo pred volebnou miestnosťou je podľa nášho názoru závažným porušením ustanoveného volebného moratória. O dodržiavaní volebného moratória sa nedá ani uvažovať, pretože voliči boli do poslednej chvíle presvedčení jeho prívržencami voliť zvoleného kandidáta č. 2 D. S., a to dokonca priamo pred volebnou miestnosťou.“

Sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd rozhodol, že
„Ústavný súd vyhlasuje voľby starostu mestskej časti Košice - Luník IX konané dňa 27. 11. 2010 za neplatné.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril zvolený starosta D. S., ktorý uviedol:

«1/ k čl. I predmetnej Sťažnosti:

a) cit.: „Ako sťažovatelia považujeme voľby starostu mestskej časti Košice - Luník IX za neplatné, lebo podľa nás bol ich priebeh neústavný a nezákonný“. Rád by som dal váženému súdu do pozornosti veľmi dôležitý fakt, že obaja sťažovatelia mali v priebehu celých komunálnych volieb r. 2010 svojich rodinných príslušníkov vo všetkých volebných komisiách, a to v nasledovnom zastúpení:

- miestna volebná komisia (ďalej iba MVK):
- M. M. - brat sťažovateľky v 2. rade
- L. P. - prednosta MÚ vymenovaný sťažovateľom v 1. rade
- okrsková volebná komisia č. 1 (ďalej iba OVK č. 1):
- J. G. - sťažovateľkin švagor a zároveň dlhoročný podriadený zamestnanec sťažovateľa v 1. rade
- J. M. - nevesta sťažovateľa v 1. rade
- M. D. - sesternica sťažovateľa v 1. rade

- okrsková volebná komisia č. 2 (ďalej iba OVK č. 2):

- Š. S. - manžel sťažovateľky v 2. rade

- H. Š. - manželka sťažovateľa v 1. rade

- L. Ž. - dlhoročný podriadený zamestnanec sťažovateľa v 1. rade

Ani jeden z menovaných členov MVK a OVK č. 1 a č. 2, a zároveň rodinných príslušníkov sťažovateľov, nepodal žiadne námietky, ani neprejavil svoje výhrady voči priebehu, ústavnosti a zákonnosti volieb.

Taktiež chcem podotknúť, že ak bol priebeh volieb kýmkoľvek a akokoľvek zmanipulovaný, resp. že nebola dodržaná ich ústavnosť a zákonnosť, bolo povinnosťou ktoréhokoľvek člena oboch OVK, ako aj MVK o tom informovať predsedu ktorejkoľvek z volebných komisií, ktorý na základe svojich právomocí má právo zastaviť voľby a informovať o tom Ústrednú volebnú komisiu. Taktiež člen komisie, ktorý nebol spokojný s priebehom volieb, mal o tom spísať svoje podanie a taktiež to zaevidovať do zápisníc z daných volieb.

A práve preto, že žiadny člen zo žiadnej z volebných komisií, nemal vôbec žiadne výhrady voči priebehu, ústavnosti a zákonnosti volieb v MČ Luník - IX, zápisnice volebných komisií boli všetkými ich členmi odsúhlasené a podpísané a to bez najmenších výhrad.

2/ k čl. I ods. I predmetnej Sťažnosti:

... pretože pani J. A. K., ako členka 1. okrskovej volebnej komisie (ďalej iba OVK č. 1), nechodila vyplňovať a upravovať volebné lístky voličom, ako sa to navrhovatelia snažia skresliť, ale na základe hlasovania oboch OVK počas 15-minútového prerušenia volieb z dôvodu nájdenia kalendárika s mojím menom a číslami poslancov Až u jedného voliča, ako aj na základe súhlasu väčšiny členov oboch OVK a členov Miestnej volebnej komisie (ďalej iba MVK), hlasovacie lístky voličovi predčítavala a usmernila ho, koľko lístkov a kam treba vložiť, ako aj čo má volič urobiť so zvyšnými hlasovacími lístkami a to všetko za tým účelom, aby sa predišlo pokusom ovplyvniť voľby tak, ako to opísal predseda MVK P. v rozhovore pre H. dňa 27. 11. 2010 o 15.28 hod.:...

Tomu, aby voľby v MC Luník - IX neboli opätovne zmanipulované a ovplyvňované tak, ako za posledné dve volebné obdobia, sa poniektorí členovia OVK, vrátane J. A. K., snažili predísť už v prípravnej fáze volieb, t. j. tesne pred otvorením volebnej miestnosti a to tým spôsobom, že do priestorov určených na hlasovanie na pevno upevnili päť kusov

modrých gélových pier, s ktorými voliči mali označiť svoje hlasovacie lístky. Vzhľadom k tomu, že dňa 27. 11. 2010 sa v oboch OVK, ako aj v MVK, nachádzali členovia úzko spätí s dovedty úradujúcim starostom, teda navrhovateľom v 1. rade, títo o tomto bezpečnostnom opatrení vôbec nevedeli. Všetci členovia oboch OVK o danom opatrení dňa 27. 11. 2010 spísali Čestné prehlásenie a zároveň ho aj vlastnoručne podpísali perami určenými na označovanie hlasovacích lístkov pre voličov...

Všetci podpísaní členovia OVK sa po ukončení hlasovania a počas triedenia a sčítavania hlasovacích lístkov, zamerali aj na farbu označenia toho ktorého hlasovacieho lístka, pričom po skončení sčítavania hlasov všetci skonštatovali, že našli iba 13 kusov iným perom označené hlasovacie lístky, než ktoré boli pre voličov pripravené. Avšak k pomeru všetkých právoplatných hlasov, t. j. 968 Je toto číslo úplne zanedbateľné a predstavuje podiel 1,34 %.

Tento počet však môže byť spôsobený tým, že trinásti voliči označili hlasovacie lístky vlastným perom, ktoré si so sebou na hlasovanie doniesli, ale nesvedčí to o žiadnom skupovaní hlasov z mojej strany!

Ak by som aj pripustil, že pani J. A. K. ovplyvnila pri hlasovaní svedkyňu A. M., uvedenú oboma navrhovateľ mi, v prípade predmetných volieb, „jeden zmanipulovaný“ hlas nemá vôbec žiaden vplyv na celkový výsledok, nakoľko priepastný rozdiel medzi zvolenými kandidátmi 330 voči sťažovateľovi v 1. rade a 413 voči sťažovateľke v 2. rade, by to nijako neovplyvnilo.

Po zoznámení sa s pani J. A. K. a po rozhovore, ako vlastne prebiehali predmetné voľby, som nadobudol názor, že menovaná je zodpovedná, nestranná a čestná natoľko, aby dodržala všetky náležitosti vyplývajúce jej z funkcie členky OVK a taktiež som si istý, že tajnosť hlasovania, slobodný výber kandidátov a anonymita volieb bola dodržaná podľa najlepšieho vedomia a svedomia všetkých členov volebných komisií - zvlášť po objavení konšpiračných materiálov.

Len tak na margo - svedkyňa A. M. je svokrou brata sťažovateľky v 2. rade, teda matkou jej švagriny.

Je to hlboká morálna kríza, ak niekto kupuje hlasy voličov a robí podvody vo voľbách, a keď sa mu to nepodarí a nedosiahne svojho vysnívaného postu, tak špekulatívne

zháňa po celej svojej rodine fiktívne a vykonštruované Čestné prehlásenia, ktoré použije ako podklady ku svojej Sťažnosti na Ústavný súd.

3/ k čl. I. ods. 2 predmetnej Sťažnosti:

K úžere, zastrašovaníu a ovplyvňovaníu voličov sa v tomto konaní vyjadrovať nebudem, len tak na okraj by som rád podotkol, že:

- svedkyňa M. S. je tetou manžela sťažovateľky v 2.rade

- V. H. - spolukandidát sťažovateľa v 1. rade na post poslanca

3/ k čl. I. ods. 3.3 predmetnej Sťažnosti:

K ďalšiemu tvrdeníu navrhovateľov ich Sťažnosti, týkaceho sa konania pani J. A. K. a pána T. H., ktorý ako kandidujúci volič vraj upozornil pani J. A. K., aby „nepomáhala“ jednému z voličov za „plentou“ by som rád podotkol, že menovaná stála tesne vedľa priestoru určeného na hlasovanie, v ktorom sa nachádzal spomínaný volič a odpovedala mu na jeho otázky, čo ktorý lístok znamená, čo s ním má robiť a či mu môže prečítať mená na ňom uvedené...

Ešte by som rád podotkol, že pani J. A. K. bola členkou OVK č. 1 a daný stret záujmov s p. T. H. sa stal vo volebnej miestnosti č. 2, ktorú menovaná chodila kontrolovať po tom, ako dňa 27. 11. 2010 o 12.10 hod. našla v priestore určenom na hlasovanie 65 kusov kartičiek smenom navrhovateľa v 1. rade, ako aj 22 ks rukou dopísanými kandidátmi na poslancov, ktorí sú stúpecami navrhovateľa v 1. rade...

Na základe tohoto „objavu“ a zistenia, že niektorý zo „skupovačov volebných hlasov pre navrhovateľa v 1 .rade“ si po odvolení zabudol odložiť a zobrať so sebou materiály rozdávané voličom v prospech navrhovateľa v 1. rade, pani J. A. K. zavolala k priestoru vyhradenému pre hlasovanie členov oboch OVK a spomínaný nález zdokumentovala vyfotografovaním do svojho mobilu...

Členovia, ktorí boli pobúrení objavom a správaním sa kandidáta - navrhovateľa v 1. rade, spísali o tom záznam, ktorý aj vlastnoručne podpísali.

Nakoľko MČ Luník - IX je dosť pretriasaná v médiách, politických kruhoch, ako aj medzi ostatnými obyvateľmi mesta Košice, členovia oboch OVK sa dohodli, že túto skutočnosť, ktorú spôsobil môj protikandidát a prednosta úradu - predseda MVK, nebudú medializovať, ale že každý člen oboch OVK a MVK, má možnosť a právo chodiť kontrolovať priestory vyhradené na hlasovanie.

Z vyššie uvedeného mi jasne vyplýva, že neexistujú žiadne flagrantné dôvody na vyhlásenie volieb za neplatné, ale že dôvody uvedené navrhovateľmi v 1. a 2. rade sú iba fiktívne a umelo vykonštruované pod zámienkou zdiskriminovať moju osobu, o čo sa snažili už v prípravnej fáze komunálnych volieb r. 2010, a to konkrétne neústavným a nezákonným spôsobom sa snažila MVK zrušiť moju kandidatúru na post starostu MČ Luník – IX..., čím chceli porušiť moje ústavného právo byť volený.

Uvedené sa im však nepodarilo dosiahnuť, nakoľko rozhodnutím OS KE-II sp. zn.: 13 S/4/2010 bola MVK povinná moju kandidatúru akceptovať...

Zohľadňujúc konkrétne okolností daného prípadu, ako aj vyššie citovanú judikatúru, konštatujem, že navrhovatelia by vzhľadom na veľký rozdiel v počte získaných hlasov nemohli byť zvolení za starostu MČ Luník - IX ani za predpokladu, že by v ich prospech bol odovzdaný hlas voliča - svedka a dosiahnuť tak vyšší počet hlasov ako ja - voličmi zvolený kandidát. A to všetko ani za predpokladu, že by obaja navrhovatelia spojili svoje kandidatúry...

Z obsahu volebnej sťažnosti a ani z príloh, ktoré sú k nej pripojené, podľa môjho názoru navrhovatelia dostatočne nepreukázali a ničím relevantným nepodložili svoje fiktívne tvrdenia smerujúce proti mojej osobe, a ich Sťažnosť sama o sebe nepostačuje bez preukázania ďalších skutočností (ktoré však neexistujú) na to, aby ústavný súd vyhovel ich volebnej sťažnosti a vyhlásil voľby za neplatné, pretože neexistujú a ani nie sú zistené také závažné ústavné, resp. zákonné nedostatky, ktoré možno kvantifikovať z hľadiska správnosti výsledku.

Taktiež by som sa rád vyjadril k tvrdeniam oboch navrhovateľov o mojich pokútnych praktikách, ako aj o predvolebnej kampani a zastrašovaní voličov už v prípravnej fáze volieb. Keby to bola naozaj pravda, tak navrhovatelia už v období pred voľbami mali využiť všetky dostupné prostriedky na potvrdenie svojich tvrdení, na čo mali plné právo, pokiaľ by mali dôkazy a svedkov...

Po mojej uvedenej skromnej analýze mám zato, že možno konštatovať, že pre voľby starostu pre MČ Luník - IX zo dňa 27. 11. 2010 boli vytvorené všetky základné zákonné predpoklady na ich legitímny priebeh, a že výsledok týchto volieb nemohlo nič z toho, čo navrhovatelia tvrdia, ovplyvniť.»

II.

Ústavný súd sa oboznámil so sťažnosťou a jej prílohami, ako aj s vyjadrením zvoleného starostu a jeho prílohami. Vyžiadal podklady z volebnej dokumentácie, ktorá je v úschove mestskej časti Luník IX, a tiež aj správy a uznesenie z Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru poriadkovej polície, obvodného oddelenia Policajného zboru v K. (ďalej len „obvodné oddelenie“).

Z predloženej zápisnice miestnej volebnej komisie mestskej časti Luník IX (ďalej len „MVK“) z 27. novembra 2010 vyplýva, že mestská časť tvorila jeden volebný obvod, ktorý sa delil na dva volebné okrsky.

Počet voličov zapísaných v zápisnici MVK bolo 3379, pričom bolo voličom vydaných 1011 obálok. Pre voľby starostu mestskej časti bolo odovzdaných 918 platných hlasov, z toho pre kandidáta č. 2 D. S. 533 hlasov, pre kandidáta č. 5 L. Š. 203 hlasov a pre kandidátku č. 3 Ž. S. 120 hlasov voličov.

Zápisnicu 28. novembra 2010 o 3:45 h podpísali štyria členovia a predseda volebnej komisie bez toho, aby využili svoje právo odmietnuť ju podpísať a uviesť dôvod tohto odmietnutia.

Zo zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 1 (ďalej len „OVK č. 1“) vyplýva, že v tomto obvode bolo zapísaných 1584 voličov a voličom bolo vydaných 489 obálok. Podľa zápisnice OVK č. 1 bolo odovzdaných 440 hlasovacích lístkov na starostu mestskej časti. Kandidát č. 2 dostal 255 hlasov voličov, kandidát č. 5 dostal 100 hlasov voličov a kandidátka č. 3 dostala 48 hlasov voličov.

Zápisnicu o výsledku hlasovania podpísalo 28. novembra 2010 o 1:00 h päť členov a predsedníčka komisie bez odmietnutia jej podpisu alebo vznesenia námietky spojenej s odmietnutím podpisu, čo im umožňuje zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb.

o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“ alebo „zákon o voľbách“).

Podľa zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 (ďalej len „OVK č. 2“) bolo v tomto okrsku zapísaných 1795 voličov, vydaných bolo 522 obálok a odovzdaných bolo 478 platných hlasov na starostu mestskej časti.

Zo zápisnice vyplýva, že kandidát č. 2 dosiahol 278 hlasov voličov, kandidát č. 5 dosiahol 103 hlasov voličov a kandidátka č. 3 dosiahla 72 hlasov voličov.

V zápisnici je uvedené uznesenie komisie, že „z technicko-organizačných príčin bolo nutné prerušiť činnosť okrskových volebných komisií č. 1 a 2 v čase od 11.45 hod. do 11.55 hod. na zjednanie a zabezpečenie poriadku a dodržanie zákona o voľbách do orgánov samosprávy 2010“.

Takéto uznesenie je uvedené aj v zápisnici OVK č. 1. Zápisnicu OVK č. 2 podpísali piati členovia a jej predseda bez využitia svojho práva odmietnuť ju podpísať a uviesť dôvod.

Podľa osvedčenia MVK – Luník IX za starostu mestskej časti bol zvolený D. S. Osvedčenie podpísal predseda miestnej volebnej komisie 27. novembra 2010.

Sťažovatelia predložili čestné vyhlásenia M. D., J. M., A. B. a H. Š., z ktorých vyplýva, že mali upozorniť členku volebnej komisie pani K., aby nechodila s voličmi za plentu.

V čestnom vyhlásení A. M. uviedla, že za plentou stála pani, ktorá sa jej mala pýtať, či chce voliť č. 2. Odpovedala, že chce voliť č. 3 pani S. Pani zakrúžkovala volebný lístok tak, že svedkyňa nevidela, ktoré číslo zakrúžkovala a zalepila obálku, ktorú jej podala. Svedkyňa je negramotná, preto jej výpoveď napísal A. B., ktorý sa označil aj ako svedok čestného vyhlásenia.

Svedkyňa M. S., v čestnom vyhlásení uviedla, že sa jej pred miestnym úradom vyhrážali aj vyhrážajú, že ak nebude voliť pána D. S., „*tak sa nemá ani von ukazovať na verejnosti...*“

Svedok V. H., v čestnom vyhlásení uviedol, že „*dňa 27. 11. 2010 ma na ulici zastavil D. S. a spýtal sa ma, koho idem voliť. Ja som povedal, že L. Š. Nato mi povedal, že ak budem voliť jeho a jeho ľudí, tak mi dá za to peniaze. Ja som túto ponuku odmietol a povedal som, že sú to slobodné voľby...*“.

Sťažovatelia predložili kópiu článku internetových novín h. pod nadpisom «*Voľby na Luníku: „podvod“ hádky, úžerníci*», ktorý opisuje priebeh volieb orgánov samosprávy tejto mestskej časti, pričom tvrdí, že „*pokusy rôznymi spôsobmi ovplyvniť voľby majú na Luníku tradíciu, dokázať cielenú manipuláciu je však ťažko... problematický Luník, kde sa o post starostu bijú štyria kandidáti, ovládajú rodinné klany*“. V článku sa pojednáva o tom, prečo došlo k pozastaveniu volieb predsedom MVK L. P. (prednosta miestneho úradu). Podľa tohto článku starý pán dostal návod k voľbám mimo hlasovacej miestnosti, vyzerá negramotný a pochybuje, že by vedel pomocou návodu vôbec hlasovať. Nezasahovali ani policajti, ktorí sa prišli na incident pozrieť, z dôvodu, že na zásah nie je dôvod.

Zvolený starosta predložil čestné vyhlásenie J. K., J. P., A. S. a E. S., podľa ktorého „*zabezpečili potrebný počet rovnakých písacích pier, rovnakej značky, výrobcu a náplne, ktoré budú k dispozícii voličom na vyplnenie hlasovacích lístkov*“. Predložil tiež „*pomôcku*“ na hlasovanie s označením mena L. Š., ako aj fotografie obsahujúce pomôcky a návod, ako voliť tohto kandidáta.

Podľa uznesenia Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 S 4/2010 zo 14. októbra 2010 tento rozhodol o registrácii kandidáta D. S. v konaní o návrhu na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta.

Na základe listu ústavného súdu sa k sťažnosti L. Š. a Ž. S. vyjadril riaditeľ obvodného oddelenia listom sp. zn. ORPZ-KE-OPP9-127/2011 z 2. marca 2011, a uviedol, že:

„Dňa 27. 11. 2010 operatívna hliadka Odboru kriminálnej polície OR PZ K. získala informáciu..., že na sídlisku L-IX malo dôjsť k ovplyvňovaniu volieb starostu, teda že malo dôjsť k spáchaniu trestného činu podľa § 351 TZ marenia prípravy a priebehu volieb a referenda. V uvedený deň poverený príslušník PZ začal trestné stíhanie vo veci podľa § 199 ods. 1 TP. Vo veci boli vykonané potrebné úkony a to výsluchy a bola vyžiadaná správa od predsedu miestnej volebnej komisie k porušeniu zákona v danej veci. Následne dňa 13. 12. 2010 poverený príslušník PZ podľa § 215 ods. 1 písm. b) TP zastavil trestné stíhanie, nakoľko tento skutok nebol trestným činom. Spisový materiál spolu s uznesením o zastavení trestného stíhania boli zaslané na Okresnú prokuratúru Košice II dozorujúcemu prokurátorovi, ktorý spisový materiál preštudoval a uznesenie nezrušil. Uznesenie bolo zaslané aj oznamovateľovi, ktorý v zákonom stanovenej lehote sťažnosť proti uzneseniu nepodal. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 8. 1. 2011. Spis bol vedený na tunajšom OO PZ pod ČVS: ORP-4516/KV-KE-2010.“

Podľa citovaného uznesenia 27. novembra 2010 v čase okolo 11.20 h podal do ruky L. G., K., papierik s nejakou fotografiou, na ktorej boli napísané nejaké čísla, s tým, že mu povedal, aby volil č. 19, a šiel ďalej, následne L. G. šiel do volebnej miestnosti, kde na chodbe pred volebnou miestnosťou odovzdal uvedený lístok predsedovi volebnej komisie, ktorý uzavrel volebnú miestnosť a prerušil voľby v čase od 11.25 h do 12.10 h.

Poverený príslušník Policajného zboru podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku s poukazom na § 215 ods. 4 Trestného poriadku trestné stíhanie zastavil, lebo tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Poverený príslušník Policajného zboru vypočul členov volebných komisií, pričom zistil, že napriek prerušeniu volebného aktu (v čase od 11.45 h do 11.55 h bola prerušená činnosť oboch komisií) k narušeniu volieb nedošlo a doba volieb bola predĺžená o dobu prerušenia.

III.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci voličmi, t. j. osobami oprávnenými voliť podľa osobitnej právnej normy.

Takúto právnu úpravu predstavuje volebný zákon. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 ústavy možnosť občanov (a vo vzťahu k voľbám do orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na

území Slovenskej republiky čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy) uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce za rovnakých podmienok (pasívne volebné právo), napr. PL. ÚS 18/07. Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistené nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy musia byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 82/07). Základným interpretačným pravidlom na zákony, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Článok 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj význam predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného

súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 82/07). Každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutnú neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnenie vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady:

- a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich,
- b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta,
- c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, že voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 73/07).

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu tento dlhodobý chápe voľby zo širšieho hľadiska. Ústavný súd posudzuje ústavnosť a zákonnosť nielen samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom. Existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť k ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Občan má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel (PL. ÚS 6/06).

K námietke porušenia tajnosti a priamosti hlasovania pri voľbách členkou OVK

č. 1 J. A. K.

Sťažovatelia uviedli (bližšia citácia v časti I), že členka OVK č. 1 J. A. K. chodila s voličmi pri hlasovaní za plentu, kde im pomáhala v priestore, ktorý slúžil na úpravu hlasov voličov. Tieto tvrdenia sťažovateľov boli doplnené čestnými vyhláseniami predsedníčky komisie M. D. a členov komisie J. M., A. B. a H. Š.

Zvolený starosta ako reakciu na tvrdenia sťažovateľov uviedol, že čestné vyhlásenia nie sú hodnoverné vzhľadom na blízke rodinné a iné vzťahy osôb, ktoré čestné vyhlásenia predložili.

Podľa § 15 ods. 2 prvej vety zákona o voľbách okrsková komisia musí mať najmenej päť členov.

Podľa § 15 ods. 4 volebného zákona okrsková volebná komisia:

- a) zabezpečuje priebeh hlasovania, najmä dozerá na správne odovzdávanie hlasovacích lístkov a dbá na poriadok vo volebnej miestnosti,
- b) sčíta hlasy a vyhotoví zápisnicu o hlasovaní, ktorú dostane každý člen komisie; prvopis zápisnice bezodkladne predloží miestnej volebnej komisii,
- c) odovzdá volebné dokumenty do úschovy obci.

Ústavný súd podľa svojej stabilnej judikatúry považuje volebnú komisiu za orgán verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúcia verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme.

Okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov. Tomuto zodpovedá jej kreovanie, zákonom ustanovené postupy a zisťovanie volebných výsledkov, ktoré sú prejavom voličov (PL. ÚS 1/07).

Podľa § 32 zákona o voľbách volič, ktorý nemôže sám upraviť hlasovací lístok pre telesnú vadu alebo preto, že nemôže čítať a písať, má právo vziať so sebou do priestoru

určeného na úpravu hlasovacích lístkov iného voliča, aby za neho hlasovací lístok podľa jeho pokynov upravil a vložil do obálky. Z doslovného znenia citovaného ustanovenia možno vyvodíť záver, že iná fyzická osoba môže negramotným občanom – voličom poskytnúť pomoc pri volebnom akte (PL. ÚS 3/95).

Námietku, že členka volebnej komisie zasahovala do diania vo volebnej miestnosti pri úprave hlasovacích lístkov, vzniesla len jedna volička – A. M., ktorej mal byť členkou volebnej komisie upravovaný volebný lístok. Iné porušenia neboli konkretizované do podoby, z ktorej by bolo možné ich kvalifikovať, a tak spochybniť tajnosť, prípadne priamosť voľby. Je potrebné pripomenúť špecifikum volieb v mestskej časti Luník IX zloženej z rómskych voličov a vziať do úvahy ich zvyky, ktoré sa dotýkajú aj volieb. Výskyt viacerých negramotných voličov a potreba poskytnúť týmto voličom radu zvyšuje pohyb a ruch vo volebnej miestnosti. Tu však dominuje volebná komisia vybavená rozsiahlymi právomocami až po prerušenie volebného aktu, aby bol zachovaný zákonný priebeh volieb. Členovia volebnej komisie sú v prípade svojich pochyb oprávnení odmietnuť podpísať zápisnicu volebnej komisie, ak nesúhlasia so zákonným priebehom volieb, a sú oprávnení svoju námietku aj konkretizovať v zápisnici volebnej komisie. Všetky tri komisie, ktoré pôsobili vo voľbách do samosprávy obce v mestskej časti Luník IX konaných 27. novembra 2010, teda dve okrskové komisie a jedna miestna volebná komisia, spísali o svojej činnosti a dosiahnutých výsledkoch zápisnicu volebnej komisie. Všetky tri zápisnice podpísali všetci členovia týchto komisií bez vznesenia námietky. Neskôr v súvislosti s podaním návrhu na ústavnom súde jedna predsedníčka komisie a niekoľko jej členov podali čestné vyhlásenia, v ktorých vzniesli svoje námietky k priebehu volieb starostu mestskej časti. Ako zásadnú možno chápať námietku zvoleného starostu poukazujúcu na rodinné a pracovné vzťahy týchto členov volebnej komisie s oboma sťažovateľmi. V čase, keď bezprostredne po skončení volebného aktu mohli svoju slobodnú voľbu prejavíť vznesením námietky do úradnej zápisnice, takúto námietku nevzniesli. Po príchode domov a kontakte s rodinnými príslušníkmi takéto pochybnosti prejavili, čo však možno hodnotiť ako účelové a nehodnoverné. Ani samotní sťažovatelia nevedeli v súvislosti so vznesením tejto námietky kvantifikovať počet hlasov, ktoré mali byť tak získané v rozpore so zákonom. Takéto hlasy nezistila ani volebná komisia a ústavný súd

môže vziať do úvahy len jeden dôkaz o pochybnosti zákonnej úpravy hlasovacieho lístka, a to A. M.

K námietke nátlaku na voličov, aby volili určitých, vybratých kandidátov

Sťažovatelia uviedli, že sa im vyhrážali priaznivci D. S. a nahovárali ich, aby volili tohto kandidáta. Ako tvrdenie týchto praktík uviedli čestné vyhlásenia M. S., V. H. a Ing. L. P., ktorý zároveň privolal hliadku polície. Zvolený starosta vo svojom vyjadrení uviedol, že svedkyňa M. S. je tetou manžela sťažovateľky v 2. rade, V. H. je spolukandidátom sťažovateľa v 1. rade na poslanca a Ing. P. pracoval ako prednosta miestneho úradu v čase, keď sťažovateľ v 1. rade bol starostom mestskej časti.

Je vecou každého subjektu zúčastňujúceho sa volieb, aby v rámci svojho priestoru, ktorý mu predvolebná kampaň poskytuje, ponúkol voličovi adekvátnu odpoveď na argumentáciu súpera, pokiaľ ju považuje za skreslenú, zavádzajúcu alebo nesprávnu (PL. ÚS 105/07). Podobne ústavný súd hodnotí aj kupovanie hlasov, keď uvádza, že poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech (PL. ÚS 45/07). Ústavný súd uvedené činnosti hodnotí ako neetickú formu prístupu k volebnej agitácii, ktorú nemožno v žiadnom prípade považovať za zákonnú. Ústavný súd sa tiež vyjadril k pojmu „slobody volieb“, keď uviedol, že tento pojem treba vykladať materiálne, a nie iba formálne. O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiaden nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu (PL. ÚS 100/07).

Keďže svedkovia uvedení sťažovateľmi boli pre svoje rodinné a pracovné spojenie so sťažovateľmi závažným spôsobom spochybnení, ústavný súd požiadal o vyjadrenie obvodné oddelenie, ktorému smerovalo tiež oznámenie o trestnom čine.

V správe obvodného oddelenia sa uvádza, že sa nestal skutok, ktorý by bol kvalifikovaný ako trestný čin marenia prípravy a priebehu volieb a referenda. Trestné stíhanie bolo zastavené (uznesenie sp. zn. ČVS: ORP-4516/KV-KE-2010 z 13. decembra 2010), s čím sa stotožnil aj prokurátor; ani oznamovateľ proti uzneseniu nepodal sťažnosť. Rozhodnutie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť 8. januára 2011.

Keďže sťažovatelia nepredložili iné hodnoverné dôkazy, ktoré by bolo možné preskúmať, a orgán verejnej moci (územne príslušné obvodné oddelenie) nezistil skutok, ktorý by bolo možné definovať ako trestný čin marenia prípravy a priebehu volieb a referenda, ústavný súd považuje vznesenú námietku za nepreukázanú.

**K námietke narušenia volieb tým, že voliči mali kalendáriky s menom kandidáta
D. S.**

Ako dôkaz prípravy a ovplyvňovania voličov v prospech zvoleného kandidáta malo slúžiť vyjadrenie predsedu MVK Ing. L. P. a článok v internetovom serveri od autora A. B.

Pokiaľ ide o svedka Ing. P., jeho čestné vyhlásenie namietol zvolený starosta z dôvodu jeho pracovného prepojenia na sťažovateľa v 2. rade.

Vo veci bolo podané aj trestné oznámenie a došlo aj ku krátkemu prerušeniu činnosti volebných komisií pri nájdení jedného kalendára s označením kandidáta. Aj v tomto prípade ústavný súd svoje závery odvodil z nezávislého operatívneho šetrenia, ktoré vykonalo na mieste samom obvodné oddelenie, o čom podalo ústavnému súdu správu a predložilo aj rozhodnutie sp. zn. ČVS: ORP-4516/KV-KE-2010 z 13. decembra 2010 o zastavení trestného stíhania pre tento skutok, ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. januára 2011.

Vychádzajúc s uvedeného ústavný súd konštatuje, že dôkazy predložené sťažovateľmi ani vo svojom súhrne neznamenia závažné a intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by malo za následok porušenie ich ústavou zaručeného práva.

Na tomto základe ústavný súd podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2011